तन्नुमिवेत्यत्र राज्ञो वृद्धमनःसङ्गो नाम द्वितीयावस्थेत्यनुसंधेयम् ।

अत्र उर्वश्यादिनिर्गमेन वस्तुविच्छेदे सति राज्ञो मनःसङ्ग उत्तराङ्कवस्तूपयोगित्वाद्विन्दुरित्यनुसंधेयम् । अत्र उपक्षेपादिषु संध्यङ्गेषु कतिचिदेव कविनोक्तानि न त्वितराणि । तथापि न दोषः । नूनमप्यत्र यैः कैश्चिदङ्गैर्नाट्यं नटयिष्यति(sic नटिष्यति ?) । यद्युदात्तेषु संगतिराधा[प]यति (?) तद्विद इति वचनात् । अत्र उदात्तनायकस्य राजर्षेः पुरूरवसः साधारणनायकायामुर्वश्यामनुरागो वर्णयितुमनुचितमिति नाशङ्कनीयम् अस्या दिव्यत्वात् । यथोक्तं वसन्तराजीये । या काचिन्नायिका राज्ञः सा दिव्या स्यान्न भौमिकेति । तथा च भारतीये । दिव्यवेश्याङ्गना[भ्यां च] राज्ञां भवति संगमः । वाच्यापि वेश्या साप्यत्र यथैव कुलजा तथा । यदा मानुषसंयोगो दिव्यानां योषितां भवेत् । तदा सर्वत्र कर्तव्या ये भावा मानुषाश्रयाः । कार्यो मानुषसंयोगः तथा चैवोर्वणम्(sic.) । पुष्पैर्भूषणजैः शब्दैरदृश्या सा विलोभयेत् । पुनःसंदर्शनत्वाच्च क्षणादन्तर्हिता भवेत् । दिव्याभरणमाल्याद्यैर्लेखसंप्रेषणैरपि । ईदृशैरभ्युपगमैः समुन्माद्यस्तु नायकः । उन्मादनात्समुत्पन्नः कामो रतिकरो भवेत् । स्वभावोपगतो लोके नात्यर्थं भावितस्तथा । ये भावा मानुषाणां तु यद्गतं यच्च चेष्टितं तत्सर्वं मानुषीं(sic. षं ?) प्राप्य कार्यं दिव्यैरपि द्विजाः (sic.)॥

This long quotation is intended by Kâṭavema to show that our poet has followed the conventional rules of composing a drama laid down by authors on dramatic literature. It would, however, be more correct to say that the hard and fast rules were derived from plays like ours than that the poets slavishly followed the laws arbitrarily laid down for their guidance by the critics.

सुराङ्गना 'this goddess.' See note suprâ to p. 3. l. 1.

उत्पतन्ती. So the राजहंसी too flies up into the air carrying the film from the stalk of the waterlily. The epithet खण्डिताग्रात् is intended to make the comparison fit by rendering the stalk of the lily resemble the शरीरम्.

Act II.

P. 21. ll. 1-5.—णिमन्तणेक्कपरवसो बम्हणो विअ, 'like a Brâhman totally engrossed in the thought that he has received an invita-

Digitized by Google Original from COLUMBIA UNIVERSITY